№ 8 ԹԷՀՐԱՆ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՓԵՏՐՎԱՐ 21 **1896** ԹԷՀՐԱՆ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՓԵՏՐՎԱՐ 21 № 8

ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻ

ԱՍՏՂ-ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Հրատարակւում է ամեն չորեքշաբթի օրերը

Տարեկան գինն է Թէհրանում 12 ղռն. վեցամսեան 6 ղ. Պարսկաստանի օտար քաղաքները 15 ղ. վեցամսեան 8 ղ. Ռուսաստան 3 րուբլի. վեցամսեան 2 րուբլի. Օտար երկիրները 8 ֆրանք. վեցամսեան 5 ֆրանք: Հասցէ՝ Téhéran. Rédaction ASTCH-ARBVELIAN

«ԱՍՏՂ-ԱՐԵՒԵԼԵԱՆԻ» Խմբագրութիւնը բաց է ամեն օր բացի կիւրակի եւ տօն օրերն:

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզւով. իւրաքանչիւր բառին 1 շահի:

ԲԱՑՒԵԼ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՍՏՂ-ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԻ 1896 Թ.

Ա. Տ. „ԱՍՏՂ-ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ“ Ա. Տ.

Բաժանորդագինն է Թէհրանում տարեկան 12 ղռան վեցամսեայ 6 ղ. Պարսկաստանի օտար քաղաքները 15 ղռան, վեցամսեայ 8 ղռան: Ռուսաստան տարեկան 3 րուբլի վեցամսեայ 2 ր. Օտար երկիրներ 8 Ֆրանկ վեցամսեա 5 ֆ: Թէհրանում ձեռքով ծախուածները հատը 6 շահի: բաժանորդագինը կանխիկ է:

Բաժանորդագրութեան համար դիմել ուղղակի խմբագրութեան:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Անհատներ, ընդհանրական գործի մէջ. ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նամակ Դավրէժից. Պարսկահայոց կրթական վիճակի վրայ մի ակնարկ. ԲԺՇԿԱԿԱՆ Առողջութեան արժէքը. Ներքին լուրեր. ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Արտաքին լուրեր. ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ. Այլեայլք. Աստղ-Արեւելեանի պատասխաններ. ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Դէպի Հայաստան. Կեանքի պատկերներ:

ԱՆՀԱՏՆԵՐ, ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻ ՄԷՋ

Շատերը դիմում են մեզ և միամտաբար յիշեցնում թէ «Աստղ-Արեւելեան» ընկերութիւնը իւր մի յայտարարութեամբ խոստացաւ հրատարակել մի թերթ, կատարելապէս զուրկ՝ անհատական հաշիւներից. երբ բացատրութիւն ենք պահանջում, իբր օրինակ ցոյց են տալիս «Աստղ-Արեւելեանի» լոյս տեսած համարներից մի քանի կտորներ, որոնք վերաբերում են հոգեւոր իշխանութեան, ուսուցիչների, մի ազգային մարմնի, մի հասարակական դասախօսի (իր կարծիքով) եալլն եալլն: Այս տեսակ դիտողութիւններ մեզ ցոյց են տալիս, որ դեռ ես այդ պարոնները գաղափար չունին «անհատական հաշիւ» կոչուած բառերի իմաստի վրայ և սոխալ շփոթում են ընդհանրական գործի հետ. կամ թէ ընդհանրական մի գործի վարիչ անհատ չէ նշանակում. ի հանգստութիւն այդ տեսակ մարդերի աւելորդ չենք համարում միքանի խօսքերով պարզել այդ զանազանութիւնը: Օրինակ՝ երբ մի որեւիցէ տիրացու, որ երէկ ծառայում էր մի մասնաւոր առեւտրական տնում, նա մի անհատ էր բառիբուն նշանակութեամբ. նրա կեանքը այնքան էլ հետաքրքրելի չէր լրագրութեան համար, բայց այս օր երբ այդ միեւնոյն անհատը քահանայ ձեռնադրուելով մի ամբողջ թեմ կառավարելու և նրա հոգեւոր պէտքը մատակարարելու պաշտօնը ստանձնեց և հասարակութիւնը պարտք համարեց իւր շրթունքները մօտեցնել նրա ձեռքերին, նա այլեւս դարձաւ հասարակական պաշտօնեայ և իրաւունք տուաւ լրագրութեան իւր պաշտօնի վերաբերեալ գործունէութեան հաշիւը պահանջելու: Երբ մի մարդ. իւր տան չորս պատերի մէջ բղաւում է, երգում, ճառեր արտասանում միայն իւր ընտանիքին զբաղեցնելու մտքով, ինչպէս լրագրութիւնը իրաւունք չունի քննադատութեան ենթարկելու նրա տաղանդի զօրութիւնն. բայց երբ նա բարձրանում է հասարակաց բեմի վրայ, ցանկանում է հարիւրաւոր ունկնդիրներն իւր տաղանդով զբաղեցնել, բարոյական դասեր խօսել՝ այն ժամանակ իրաւունք է տալիս լրագրութեան այդ տաղանդի աստիճանները և սահմանը գծագրելու և հասարակաց դատաստանին յանձնելու:

Երբ որեւիցէ մի անհատ, ծառայում է մի մասնաւոր ընկերութեան շահերին լրագիրը իրաւունք չունի քննադատելու թէ արդեօք նա բարեխղճօրէն է ծառայում. իսկ երբ թողնէ այդ մասնաւոր ընկերութիւնը, մտնէ մի դպրոց և ձեռք առնէ մատաղ սերունդ կրթելու ծանր և պատասխանատու պաշտօնը, այն ժամանակ կատարելապէս ենթարկւում է լրագրութեան լուրջ և անկողմնակալ քննադատութեան:

Մի խօսքով, հոգաբարձու, պաշտօնի գլուխ եղող հոգեւորական, ուսուցիչ, հրապարակախօս, հասարակական բեմ բարձրացող քարոզիչ, երաժիշտ, երգիչ, և այլն սոքա անհատներ չեն, այլ ընդհանրական գործի յառաջադիմութեան կամ յետադիմութեան պատասխանատու անձնաւորութիւններ, որ ամեն օր, ամեն ժամ, ամեն րոպէ լրագրական լուրջ և ազնիւ կրիտիկայի մտնելու և շարունակ իրենց տաղանդի հաշիւը ներկայացնելու պարտաւոր են: Եւ երբ մի լրագիր խօսում է դրանց վրայ՝ նա կատարում է իւր վրայ դրուած պարտաւորութիւնը, հեռացրէք նրանց այդ պաշտօններից, այն ժամանակ միայն կը դառնան անհատ և հետեւապէս նրանց համար կը լռէ և լրագիրը:

Վաղարշակ Բժշկեանց

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԴԱՎՐԷԺԻՑ

----

8 փետր. 96.

Յարգելի խմբագրութիւն Աստղ-Արեւելեան շաբաթաթերթի:

Խնդրում եմ տեղ տաք յարգելի թերթիդ յառաջիկայ համարներից մէկի անկիւնում յետեւեալ նամակիս:

Ձեզ յայտնի կլինի վերջին ներկայացման ժամանակ տեղի տուած մաւշտէկաւն, որը պատահեց Արամեան դպրոցի երկու ուսուցիչների և մի տեղացի երիտասարդի մէջ, պատճառն հետեւեալն էր. տեղացի պարոնը ծաղրել է նրանց մի երգչին, որն ուզել է երգել մի ինչ որ երգ, բայց չի կարողացել. այդ պատահական առթից օգտուելով նախապատրաստուած պարոնները թողին ներկայացումն և սկսեցին մաւշտեկաւն. իսկ մեր Հայր Փոխանորդը փոխանակ պատժելու մեղաւորներին՝ փակեց բեմի դռներն. միթէ հասարակութիւնը մեղաւոր է որ մի քանի անհատների համար զրկուէ իւր ներկայացումներից: Մինչեւ այսօր լռել ենք, սպասելով որ Հայր Փոխանորդը վերջապէս կփոխէ իւր վճիռն և կբացէ բեմի դռները սիրողների առաջ. թէպէտ մինչեւ այսօր սպասելներս ու յոյներս ապարդիւն անցան, բայց կրկին յոյս ունինք, որ Հայր Փոխանորդն կզիջանէ հասարակաց թախանձանքին և կփոխէ իւր վճիռն:

Յայտնի է ձեզ նոյնպէս Մեծ Մոջտեհետի մահուան լուրը, որի մասին գըրած էի նախկին նամակովս. ինչպէս օրէնք է պարսիկների մէջ՝ հանգուցեալի համար թաղիայ բռնեցին ինչպէս հարկն էր, նոյն իսկ հայերն էլ չմոռացան կատարել իրենց պարտականութիւնը. 70—100 թումանի չափ վճարեցին և իրենց փոխարէն Դալ-զալ Մզկիթում թազեայ բռնել տուին:

Ոսկան

ՊԱՐՍԿԱՀԱՅՈՑ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԻ ՎԵՐԱՅ ՄԻ ԱԿՆԱՐԿ

Քանի որ ռուսահայ, տաճկահայ և եւրոպաբնակ մեր ազգակիցներ՝ բարի նախանձաւորութեան ու ջանասիրութեան հոգւով երկար տարիներէ հետէ եւրոպական լուսաւորութեան աշակերտելով՝ անշուշտ պարսկահայ հասարակութիւնից անհամեմատ բարձր ու յառաջադէմ են հանդիսացել, այնքան՝ որ եթէ ներելի լինի ասելն, ուսումնագիտական ու գրականական աշխարհում ինքնավստահ և ըստ ներածին լուսաւորեալ ազգերի հետ շփուելով, յղկուելով և նոցա հետ մրցելու անգամ յաւակնութիւն ցոյց տալով, յիրաւի այդ շրջանում մի պատուաւոր տեղ են բռնում, թէև յառաջադիմութեան սիրահար և նորա շաւիղներին փափագանօք հետեւող մի ժողովուրդ։ Աւելորդ չհամարում յիշելն որ նոցա իւրաքանչիւր դասակարգն, իւրեանց բնակած երկրներում՝ մանաւանդ կեդրոնական մայրաքաղաքների, մէջ ունեցած են և ունին բարձրագոյն ճեմարաններ ու դպրոցներ, բազմաթիւ կրթապատական ընկերութիւններ ու թատերաբեմեր, լուսաւորութեան հոգին մարմնացնող հսկայ մամուլ և ի լոյս ընծայուած բիւրաւոր մատեաններ ու գրքեր, պարբերական լրաթերթեր ու ամսագրեր, հեղինակուած կամ թարգմանուած այլ եւայլ հանրօգուտ հրատարակութիւններ. ուստի և նոցա հետ ընթերցավայր լարկեր և բազմաթիւ մատենադարաններ։

Այսպիսի ակնածելի դրից վերայ բարձրացած մի դասակարգ և իւրեանց վաղեմի պատմական ու մատենագրական յիշատակներով պարծեցող հայ—ակումբներ մինթէ իւրեանց համազգեաց մտաւոր ու յառաջադիմական կենցաղն ուսումնասիրելու և նոցա պահանջն հասկանալու իրաւունք չունին, մինթէ անհետաքրքիր և անտարբեր են մնալու այսպիսի կենսական խնդիրներում իբրև համարիւն ազգակիցներ։ Արդ եթէ դոքա պահ մի իւրեանց ուշադրութիւնն դէպի մեզ դարձնելով իրաւամբ հարցնելու լինին մեզ թէ «Ա՜յ դուք պարսկահայ մեր եղբայրակիցներ. դուք, գաղթական հայոց մի նշանաւոր հատուած, արդեօք դարուս պահանջման համեմատ ուսման ու կրթութեան ասպարիզում ինչ մի յառաջադիմական քայլ էք արած որ պատիւ բերէր թէ ձեզ և թէ ձեր ազգայնութեանն։ Քանի որ Պարսկաստանի բարեխառն ու առողջարար կլիմայից մէջ՝ բնականապէս և երկրի հայ—հպատակասէր Արեգակնափայլ Վեհապետի բարեխնամ շնորհաց ու հո՛վանաւորութեան ներքոյ՝ բարոյապէս մերձ կէս դար բաղդ էք ունեցած ո՛չ միայն խաղաղ ու հանգիստ կենցաղավարուել, այլ և նորին կրթասէր խրախուսանաց հայրական բարեշնորհութիւններն եւս ձեր մանկանց կրթութեան ազագաւ՝ նոյնպէս վայելելու արժանիքն ունենալ, ինչ էք արած մինչև այսօր։ Բացի այդ, քանի որ կովկասեան յառաջադէմ հայ—ազգաբնակութիւնն մի ծայրից և եւրոպականացեալ հնդկահայ հասարակութիւնն միւս կողմից ձեզ բարեբաղդ դրացիներ, լաւ եւս է ասելն դաստիարակ էք ունեցած, ա՛յ դուք պարսկահպատակ հայեր, այսպիսի նպաստաւոր պայմաններու մէջ ինչ էք շինած կամ ինչ էք եղած. մի՞թէ պարսկահայի դարաւոր ճակատագիրն է խպառ խաւար մնալ. ո՞ւր են ձեր վարժարաններից ելած ուսումնաւորներն, ո՞ւր են ազգայնոց յառաջադիմութեան ու կրթութեան ղեկավարներն և գործող մշակներն, որպէս զի կարող լինեն հասարակութեան դիրքն ըստ չափու բարւոքել և հայ—ազգի ընդհանրութեան առաջ գոնէ պարզերես մնալ։

Տեսնենք արդեօք այդ իրաւացի հարցերին ինչ պիտի պատասխանէ պարսկահայն կամ այդ անխուսելի առարկութիւններից ինչ ճարտար փաստերով պիտի խոյս տայ և ինքզինքն արդարացնէ։ Թերեւս առարկէ թէ ''Քանի որ մարմնի անդամոց լոյսն իւր գլխի վերայի աչքն է՝ ուրեմն ամբողջ մարմինն ու անդամք պէտք է գլխի միջոցաւ լոյս ստանան,,, ինչպէս եւրոպահայ լուսաւորութեան կեդրոններն են Վենետիկն ու Վիեննան և տաճկահայոցն ու ռուսահայոցն Կ. Պոլիսն ու Տփղիսն, կամ Զմիւռնեան, Էջմիածինն ու Մոսկուան, նոյնպէս և պարսկահայ գաղթականութեան բուն կեդրոնն ամբողջ երեք դար եղած է Ն. Ջուղան, որոյ մէջ է վիճակային Արքեպիսկոպոսնիստ հռչակաւոր Ամենափրկչեան վանքն. այդ վանքն որ Վենետկի ս. Ղազարու նման իբրև մի մեծ փարոս՝ իւր կրթեալ վանականներով ուսման և գրագիտութեան լոյսն պիտի ծաւալէր պարսկահայ ազգաբնակութեան թէ քաղաքաց և թէ շրջակայ գաւառացւոց մէջ, ուստի և ժողովուրդն կամ ժողովրդական վարժարաններն նոյն կեդրոնից պէտք է յառաջադիմութեան սերմունքն գտնէին և իւրեանց սերնդոց մտաց անդաստանն մտածէին, բայց որովհետև այդ բուն կեդրոնն դժբաղդաբար կամ ի ցաւ սրտի նոյն ինքն իսկ զուրկ է այդ լուսատու փարոսից կամ կեդրոնաբուղխ աղբիւրն ցամաք է ուսումնակրթութեան ջրից և մշակելի գետինն թէև արգաւանդ՝ սակայն անմշակութիւնից փշալից, ուրեմն շինականաց քաղցած խաշինքն և ծարաւի գառնուկներն ո՞ր մարգագետնի վերայ պէտք է արածեն ու կշտանան և ո՞ր ուսման ջրով պէտք է իւրեանց պապակն զովացնեն. մնաց թէ կաթն ու բուրդ եւս մատակարարեն իւրեանց տէրերին։

Սակայն եթէ հեռաբնակ ազգակիցներ հեգնական ժպիտով հերքեն այդ տկար ու անզօր փաստն, ասելով թէ թո՛ղ ժողովուրդն հեռու ձգէ իւր գլխից միջնադարեան նախապաշարման շարաւոտ գլխարկն, ժամ մի ազատ մնայ և ոչինչ պահանջէ կղերից և ինքն իւր զաւակաց կրթութեան և մտաւոր զարգացման համար հոգ տանի, եթէ կղերն կամենում է ծառայել իւր ազգին՝ թող կրօնական ու հոգեւոր ուսմունքն մատակարարէ հայաստանեայց եկեղեցւոյ արեամբ գնեալ անարատ վարդապետութեան իրաւունքն ամուր պահէ, գոնէ և ձեռքից չտայ, այդ է իւր սեպուհ պարտիք միայն և բարեհաճէ ժողովրդոց գործերին արգելք ու խափան չլինել։ Շատ ճշմարիտ։

Բայց քանի որ կովկասեան դրացի Ատրպատականն և նոյն իսկ Թեհրանն ի միասին՝ հայ կրթական գործերում բացառիկ հանգամանաց ու պայմաններ մէջ ինքնաճանաչութեան հարազատ հոգւով և ուսումնասէր վառ եռանդով իւրեանց նոր երիտասարդ գործիչներով, արիաբար աշխատում են, արտօրէն գործում են կրթական և լուսաւորական ասպարէզում և քայլ առ քայլ յառաջադիմում են բարի նախանձով դոցա ընթացք ոչ միայն գովելի և գնահատելի՝ այլ և յոյժ մխիթարական է։

Մինչդեռ կեդրոն կոչուած Ն. Ջուղայի հասարակութեան յետադիմութեան պատճառներն և նորան առիթ լինող անզգայական անտարբերութեան մի քանի հանգամանքներն արդարև շատ ցաւալի են. այդ խնդրի վերայ մեզ կմնայ ժամանակ առ ժամանակ մեր հայացքն շարունակել։

Զանգակ

Բ Ժ Շ Կ Ա Կ Ա Ն

ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԱՐԺԷՔԸ

Յարգելի ընթերցողը թող ներկայս կարդայ իբր յառաջաբան յաջորդող յօդուածներիս:

Մարդկային մարմինն զերծ է առանց բացառութեան, ենթակայ է երկու մրցակիցների նուաճումներին, որոնցից մէկն աշխատում է նորան տալ մի այնպիսի առողջութիւն և վիճակ, որ նպաստէ իւր զանազան մասերի պաշտօնն անարգել և անխոնջ կատարելու, իսկ միւսն շարունակ գործում է հակառակ նորան, աշխատելով կործանել նորա շինածը: Առաջնի հակումներն ներքև մարմինն ներդաշնակ է գործում, իսկ վերջինի ներկայութեամբ նա կորցնում է իւր բնական կարողութիւնն ու զօրութիւնը: Այս երկու հակառակորդներն են առողջութիւն և տկարութիւն, որ իւրեանց պատերազմի ասպարէզ են ընտրել մարդկային թշուառ մարմինն: Վերջինս սակայն ունի իւր քաջ պաշտպանը, այն է միտքն, որ միշտ աշխատում է նորան իբր իւր գործիչը, առողջ պահել: Եթէ այս գործիչն ընդունակ է, ճանաչէ իւր նպատակին, որ և է, աշխատութիւն կամ ջանք ապարդիւն կլինի: Մնաց կամ մեծութեան ամենապայծառ պարգևներն համեմատաբար ոչինչ արժեն, եթէ չկայ առողջ մի մարմին նրանք գործածելու և վայելելու: Մուրացիկ մէկն, սակայն առողջ

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

ԴԷՊԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Գրեց Միքայէլ Ա. Մարգարեան

Հոկտ» 10- Ճանապարհներն երկիւղալից են: Ուղևորներն երկու ոստիկան (զապթիէ) են վարձում իրենց ընկերանալու և ի հարկին իրենց օգնական լինելու համար: Յետոյ ճանապարհ են ընկնում: Մի քանի քայլ յառաջանալուց յետոյ՝ գիշերուայ աւազակապետը իրենց դէմն է ելնում գլխից մինչև ոտք սպառազինուած և առաջարկում է որ իրենց ուղեկցի: Պաղ մի քրտինք է իջնում ուղևորների գլխին, սակայն պատասխանում են ընդունել և իրենց ճանապարհը շարունակում են: Ճանապարհը անցնում է լեռների քարքարոտ կողերի վրայից և շատ դժուարութեամբ են կարողանում յառաջանալ: Լեռնային անապատութեան մէջ հեռուն, մի առանձին կողի վրայ հովւի մի խրճիթ է երևում: Այդ տեղ Քիւրդը կանգնում է, ուղևորներին իմացնում է որ շատով մի կռիւ մէջ պիտի մտնեն, թէ այդ կռիւը շատ երկիւղալից է և խորհուրդ է տալիս որ մի քիչ սպասեն, մինչև որ ինքն երթայ իւր բարեկամներից մի քանիսը վերցնէ և գայ իրենց միանայ: Ճանապարհորդները խոստանում են որ սպասեն: Քիւրդը մեկնում է. նրա մեկնելուց և որոշապտոյտ ճանապարհների մէջ աներևութանալուց յետոյ՝ ոստիկաններից մէկը խորհուրդ է տալիս որ ձիերը քշեն և յառաջանան, ինչու որ ասում է, այդ աւազակի նպատակն այն է որ իրենց այն տեղ սպասեցնել տայ, մինչև որ ինքն երթայ իւր ընկերներին իմացնէ և նրանց հետ միասին՝ յետոյ ճանապարհներով երթայ կռիւի մէջ իրենց առաջն կտրէ: Այս բացատրութիւնն շատ ճիշդ երևալով՝ ուղևորներն քշում են իրենց ձիերն, մտնում են կռիւի մէջ և ողջ ու առողջ դուրս գալուց յետոյ՝ երբ յետ են նայում հեռուն, կռիւի մօտ-քի մէջ, ապառաժների ետևում Քիւրդերի յառաջապահ դէմքերն են տեսնում: Ուղևորներն ուրախանում են որ իրենց մարթը ազատել են և ոստիկաններին առատ կերպով վարձատրում և առ են ըռկում: Յետոյ շարունակում են իրենց ճանապարհը, անցնում են Ծոփախի ճիւղերից մէկից և դարձեալ Հայոց մի կարաւանի հանդիպելուց յետոյ՝ իջևանում են Մեհմանատուն:

Հոկտ» 11- Զում են այնտեղից, ճանապարհին 60. հայերի մի կարաւանի են հանդիպում: Այդ կողմերն անմահ են հանդիպին սար աղբիւրներ: 39 հայերի երկրորդ մի կարաւանի էլ հանդիպելուց յետոյ մտնում են Կարին (Էրզրում:)

Հոկտ» 12- Այսօր այցելում են Ս. Առաջնորդին, որ երկար վիճաբանութիւններ են ունենում Խրիմեան Հայրիկի «ինքնապաշտպանութեան», առաջնորդների «միամտութեան», հարստահարուած ժողովրդի «քաղաքակաների» վրայ: Այցելում են այն տեղի ընթերցարանին և անդամ են գրւում նրան, երիտասարդութեան խրախոյս տալու համար:

Հոկտ» 13- Այսօր ներկայ են գտնւում եկեղեցական արարողութեան. որ պատիւ են ունենում լսելու մի տարի դաշնակաւոր ձայնը: Բաղէշցի Գրիգոր Աղայի սենեակում հացկերոյթի են հրաւիրում:

Հոկտ» 14- Այդ օր շատ այցելութիւններն են տալիս: Իսմաիլ Բէկ Ռուսաց հիւպատոսն իրենց այցելութեան է գալիս: Օրը ամպամած է և ձիւնելու միտք ունի:

Հոկտ» 15- Մեկնում են Կարնից: Ճանապարհների վրայ կէս մի ցուրտ է անում. հասնում են Ղարաչէյն:

Հոկտ» 16- Զում են այնտեղից: Ձիւնապատ լեռներն իրենց գագաթներն զրդում են ամէն կողմից հեռաւոր հորիզոնում: Առատ ձիւն է գալիս. ճանապարհորդներն մեծ նեղութիւններով և տառապանքով են յառաջանում: Այդ օր հանդիպում են քրդերի աղանդերի և ամենատառ չերքեզների: Ճիֆթլիք, հայոց գիւղն են հասնում և իջևանում են եկեղեցական տունը, ուրտեղ գիւղացիների կողմից մեծ պատիւ են ընդունում: Տեղացիք ուղևորների վրայ են թափում և ամեն կողմից զանազան զանգատներ են անում և յայտնում են թէ ամենքն անձկանօք Հայրիկին են սպասում որ իրենց տառապանքներին մի վերջ դնէ:

(Կը շարունակի)

եւ քաջ, իր բացօթեայ նկարով արդարեւ աւելի երջանիկ է քան հարուստն իր պալատում, բայց զուրկ ամենայն հաճոյքից: Տկարութիւնն երկչոտ է եւ վարանոտ: Առողջութիւնն լի է քաջարութեամբ եւ զօրութեամբ: Տկարութիւնն լալում կամ ողբում է, իսկ առողջութիւնն արշաւում, վերցնում է մրցանակն եւ յաղթութեան փառքը: Առողջութիւնն բարեաց եւ հարստութեանց առաջինն է: Մարդ իր գոյութեան առաջին քայլից սկսած, պարտաւոր է գործել նորան տէր լինելու նպատակաւ: Կա՞յ հարստութիւն աւելի մեծ քան մարմնի առողջութիւնն: Մարմինն ի՞նչ միջոցաւ կարող է ունենալ այսպիսի մի հարստութիւն: Հարցիս պատասխանն շատ պարզ եւ որոշ է: Մայր բնութիւնն մեզ համար հաստատել է կանոններ, եթէ մենք աշխատենք այդ կանոններն ու նորայն հնազանդութեամբ պահելու. նա անշուշտ առատօրէն պիտի վարձատրէ մեզ: Օրինակ. նա սահմանել է գիշերն իբր հանգստութեան ժամ: Մենք պարտաւոր ենք հնազանդել այդ կանոնին: Երբ նա գիշերային սեւ քողն փռում է երկրի վրայ, թռչուն թէ գազան, ծաղիկ թէ ծառ, միաբերան ամբողջ բնութիւնն զգում է քնոյ պէտքն: Ուստի մարդ, նախ բնազդաբար եւ ապա գիտակցաբար գիշերը պիտի քնէ, եթէ ոչ պիտի տեսնէ անհնազանդութեան ծանր հետեւանքը. քանի որ քունն զօրացուցիչ մի ըմպելի է որ բնութիւնն սահմանել է մարդու համար: Վերջապէս օրինակներ շատ կան ապացուցանելու թէ ով որ բնութեան կանոնական օրէնքով կըվարուի, նա միայն պիտի արժանանայ առողջութեան իբր հնազանդութեան մրցանակի:

Գ. Ն. Պետրոսեանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ն. Ջուղայից մեզ գրուած մի նամակից քաղուածենք հետեւեալն: «Լսում ենք որ Կալկաթայից Եսայի սրբազանի դէմ Վեհափառ Կաթողիկոսին ղրկուած գանգատի թղթի օրինակն պիտի ղրկւի թերթիդ, հրատարակութեան տալու համար. Սրբազանն եկել է Պօմպէյ, բայց թէ ինչու վարանում է այնտեղից մեկնելու դէպ ի Ջուղա՝ դա յայտնի չէ: Նրա Հնդկաստանին արած այցելութիւնն ինչ նպատակ ունէր և դրամից ինչ օգուտ քաղեց Ջուղայի Ամենափրկչեան-վանքն այդ էլ անյայտ է, բայց ես միայն այսքանն կարող եմ ասել որ եթէ այդ անօգուտ այցելութեան համար մսխուած փողերն վանքի մէջ մնային՝ այսօր նա փորանած չէր մնալ, թէ ուր տեղից գտնէ իր օրուան ծախքերի գումարն: Ն. Սրբազնութեան մեկնելու պատրուակով Այվազեան վարդապետն Ն. Ջուղա եկաւ, բայց քիչ ժամանակից յետոյ նա էլ Թէհրան գնաց, մինչդեռ Ջուղան անտէր մնացած՝ չգիտեր ինչպէս կառավարէ իր դպրոցներն ու նրանց ծախքն և վարժապետների վարձն ուր տեղից վճարէ:

Լսում ենք թէ մի խումբ եռանդուն և ազնուազգած «անձնուէրներ», նոր հանգանակութիւն են բացել, ի նպաստ «հայրենեաց տառապեալներին»: Ինչ քան որ գովեստի և գրուատանքի արժանի է այդ ազնիւ և բարձր գործի ձեռնարկութիւնը, նոյն քան էլ պիտի լինի ամեն մի հայի ցոյց տուած պատրաստակամութիւնն և յօժարակամութիւնը. մենք մեր կողմից շնորհաւորելով և յաջողութիւն մաղթելով ձեռնարկողներին, միեւնոյն ժամանակ պիտի խնդրենք թէ մօտ և թէ հեռաւոր ընթերցողներից, որ յարգելով այս նպատակ և ճանաչելով իրենց պարտականութիւնը, չխնայեն օգնութեան ձեռք կարկառել հոգեվարքի և ճգնաժամի մէջ մնացած եղբայր և քոյրերին: Որքան հարուստներ և դրամատէրեր ունինք ի Հնդկաստան, թող մեր այդ յանգանակող յանձնաժողովը նոյն էլ դիմելով մասնակցել տայ այդ ազնիւ ձեռնարկին, ինչպէս նաև բոլոր պարսկաբնակ հայերին: Թող մեզ համար օրինակ առնենք գաղիական c'est pour la patre նախադասութիւնը, որ Գերմանիային վճարելիք պատերազմական տուգանքի համար, գաղղիացի կանայք իրենց բոլոր զարդեր և աւելորդ հագուստն անգամ, ուրախ և զուարթ երեսով յանձնում էին նոյն նպատակին ծառայող ընդունակին, c'est pour la patriè --հայրենիքի համար է ասելով: Այս տառապեալների համար է, ահա առիթը ներկայացել է, ինչու ցոյց չը տանք որ մենք էլ զուրկ չենք այդ վեհ զգացումից. քակենք քսակների կապը և հոգով ու սրտով նուիրենք ամեն ինչ, որ կարող է տագնապից և տառապանքից ազատել մեր՝ մինչև անգամ մէկ հոգի սոված և նեղուած ու ճգնաժամի մէջ մնացած եղբայրը: Այս այս է պահանջում նոյն իսկ լոկ մարդասիրութիւնը…

—

Չենք կարող ուրանալ, որ յառաջադիմութեան գլխաւոր միջոցներից մէկն էլ համարուած է և անկողմնակալ քննադատութիւնը. սակայն հայերիս համար այդ քննադատութիւն բառը եղել է մի զէնք, որով ցանկանում ենք շարունակ. տեղի թէ անտեղի, գիտութեամբ թէ անգիտութեամբ վիրաւորել մեր չըսիրած անձնաւորութիւններին. շատ անգամ միայն հէնց նրա համար որ մեր բանակին չեն պատկանում: Քննադատում ենք օրինակ այս ինչ ազգային գործիչը, այն ինչ պաշտօնեան, պախարակում նրա թոյլ կողմերը, պահանջում ենք նրանցից հրաշքներ, սակայն չենք մտածում մի վայրկեան բայց մեր աչքի առաջ պատկերացնել այն պայմանները, որոնց մէջ ստիպուած են գործել այդ դժբաղդ գործիչները: Չը մտանենք առնելու, որ այդ ամեն թերութիւնների առաջ կարող էինք աչք գոցել, եթէ անողները մեր քիմքին հաճելի անհատներ լինէին: Մշակը ներկայ թուականիս 12-երրորդ համարով այդպիսի մի անարդար քննադատութեան է ենթարկել «Աստղ-Արեւելեանի» անդրանիկ համարը: Ցաւում ենք որ Մշակի խմբագրութիւնն չէ հետաքրքրել այն հարցը, թէ որտեղ է հրատարակուում «Աստղ-Արեւելեանը». թէ նա ինչ միջոցներով և պայմաններով է շրջապատուած: Անտարակոյս, ուրիշ ինչ կերպ կարող է մտածել մի թերթ, որ իրեն պատուանդան ունի 25-ամեայ մի կեանք. Արծրունու միլիոնները, Ներսէսեան դպրոցի պէս հսկայ փարոսի 75 ամեայ գոյութիւնը, իր 3,000 բաժանորդները, Թիֆլիզի պէս մի բազմահայ լուսաւորութեան կենտրոնը, Կովկասի մէկ ու կէս միլիոն գրեթէ կիսաբարեկիրթ ժողովուրդը եւայլն եւայլն: Կարո՞ղ է երեւակայել, որ մի գրաշարի հիւանդութեան պատճառով մի խմբագրութիւն, իւր թերթի հրատարակութիւնը չը դադարեցնելու համար՝ ստիպուած է եղել այդ պաշտօնը անձամբ կատարել, մինչև գրաշարի առողջանալը և օրերով լոյս չէ տեսել թերթը. կարո՞ղ է մտածել, որ մի քանի փունտ տառի պակասութեան պատճառով թերթի միջին երեսները տպելուց յետոյ պէտք է սպասել, մինչև որ ցրուին տառերը և նորից միւս երեսները շարեն և այդ մի քանի փունդ տառը ձեռք բերելու համար հարկաւոր է 6 ամիս սպասել: Գուցէ մեզ շատ հեռու տանի եթէ մի առ մի յիշենք այն ամեն խոչնդոտները, որոնց ստիպուած է բաղխել լրագիր հրատարակող մի մարմին, լինի դա «Աստղ-Արեւելեան», թէ մի ուրիշ թերթ: Իսկապէս այդ բոլորը մի շօշափելի ազդեցութիւն չեն կարող անել «Մշակի» արդի հրատարակիչների վրայ, որովհետեւ դրանք բարեբաղդաբար՝ կատարելապէս անծանօթ են նրանց. գուցէ հանգուցեալ Արծրունին զգար եթէ կենդանի լինէր: Մենք չենք վարանում Աստղ-Արեւելեանը համեմատութեան մէջ դնել մինչև անգամ Մշակի հետ, եթէ վերջինս յանձն կառնէ համեմատութեան մէջ բերել և իւր միջոցները. տուէք մեզ Ներսէսեան դպրոցի ուսումնաւորները, տուէք մեզ Թիֆլիզի համալսարանական և բարձր զարգացումն ստացած երիտասարդութիւնը, տուէք մեզ ձեր երեք հազար բաժանորդներից ստացած տարեկան 30 հազար րուբլին (15,000 թուման), մենք էլ ձեզ կտանք 2 «Մշակ» Աստղ Արեւելեան անունով: Բայց այդ բաւական չէ, գէթ տուէք մեզ այնքան ժամանակ, որքան գոյութիւն ունի «Մշակը» (այսինքն 25 տարի) և ապա պահանջեցէք որքան կամենաք: Խնդրում ենք ամեն հայ թերթերից, մանաւանդ «Մշակից», որ քննադատեն Աստղ-Արեւելեանը որքան կուզեն, միայն շարունակ թող աչքի առաջ ունենան նրա սուղ միջոցները և միջավայրը:

Ղազվինից ստացել ենք մի նամակ, որով յօդուածագիրն հերքում է Շաւղի 5-րդ համարում Ղազվինից գրուած նամակը: Նամակագրի ասելով Վարդանանց տօնի օրը հանդիսաւոր պատարագ է մատուցել եկեղեցում և հասարակութեան մեծ մասն էլ ներկայ է եղել:

Ենգէլէից մեր գործակալն հեռագրում է մեզ փետր. 17-ին կէսօրից յետոյ: «Չինախաւ փոթորկի սաստկութիւնից Ռուսաստանի փոստային նաւն դեռ չի հասել. փոթորիկն Ռուսան շոգենաւին կրկին ցամաքը ձգեց. թերթը մինչև 5-րդ թիւն ստացել է»:

Աւագ

Առողջ միտք՝ առողջ մարմնի մէջ. գուցէ այս հաստատուած ճշմարտութիւնը չէ խոստովանում Թէհրանի Ղազվինայ թաղի հայկազեան երկսեռ վարժարանների անօրէնութիւնը, որ արգիլում է այդ դպրոցներում կրակ վառելը, երեխաներին Սպարտացի շինելու համար: Ամօթ չըլինի հարցնելը. սա մանկավարժական որ օրէնքին է պատկանում:

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

ՆԵՐԿԱՅ ԴԱՐՍ

—

Դիփ ասում են թէ աշխարհս, վատացել է, փչացել է,
Չ'կայ նամուս եւ ո՛չ առատ, դինի մէջանից հեռացել է:
Կեղծաւորքն շատացել են, ճշմարտութիւնն փախչել է,
Ոչ դիւան կայ, ոչ դատաստան. կեղծի հիմը հաստատել է
Ամբողջ մէկ են, չկայ ջանդատ, բայց իմ՝ խօսքը միայն այս է
«Ո՜վ կեղծաւոր, հերիք կեղծես, ճշմարտութեան ժամն է հասել»:

Թէ ունենաս մէկ բարեկամ, նախ կնայի չէքիդ փողին,
Թէ չունենաս շոր հագածը, կամ չլուացած ոտքի դեղին,
Պատրաստ է քո միտը կըծել. ասելով. «տե՛ս այս ախմաղին
Երեկ գիշեր հիւր էր տանըս. ուտել հանում էր իմ հոգին».
Վայ են ասում ներկայ դարում, ճշմարիտ սէր բարեգործին,
«Ո՜վ նենգաւոր դու չար լեզու, ճշմարտութեան ժամն է հասել»:

Խիստ թեթեւ է այժմեան դարում, արդարութեան զգայականն
Մարդ սպանող աւելնալքան կամ չիք կարող ասացականն
Նկուղեցու դատում կանգնած խանգարում է պատարագն,
Չի դաղարում մեղա՜յ գալուց, բարձրացնում է աղաղակն,
Հէնց նոյն տեղ ... չիք է կտրում. մեր զղջացող ասանակն.
«Ո՜վ մեղաւոր զղջեա գործէդ. արդարութեան ժամն է հասել»:

Ամենուրէք ընթանում է առեւտուրն շիտակ, կարգաւ.
Ծախում են միշտ մաքուր, թարգ, ամեն տեսակ բերեզ, կտաւ,
Բայց կան մարդիկ, որոնք ունին չոր առեւտուր, աւելի լաւ,
Մատնիչներ են, վաճառներ են, բայց ազգասէր ունին համբաւ
Միշտ կըկնելով. «այս ինչ մարդն մի օգնութիւն ազգին չարաւ».
«Ո՜վ խաբեբայ ազգասէրներ, փախէք վերջի ժամն է հասել:

Սայեա՜հ, արդեօք դու հաստատ՞ ես, որ անվերջ միշտ կրկնում ես,
Կեղծաւորին բարոզում ես, նենգաւորին յիշեցնում ես,
Մեղաւորին զղջացնում ես, ազգասէրին զարթեցնում ես:
Անկրթութիւն սերմանողին նախատում ես. խրատում ես
Որոնց ամեն բերդ շահերին դու անխնայ հարուածում ես,
Դուրս եկ մէյդան, տեսնեմ դու էլ նրանց նման չե՞ս առ երես.....

Թէհրան

Պարոն Ռաֆայէլ Թադէոսեանը, զանազան մեկնութիւններում կամեցել է մի վարագոյր քաշել Աստղ-Արեւելեանի պահանջների վրայ։ Աստղ-Արեւելեանը իւր մի առաջնորդողով խօսել է մի ընթերցարանի օգտին տրւած երեկոյթի մասին և հրաւիրել, որ հանգանակւած վիճելի գումարը հասցնեն իւր նպատակին, այսօր փոխանակ հրապարակ հանելու նրա մանրամասն հաշիւը, փոխանակ յայտարարելու թէ գումարը հասաւ նպատակին՝ անտեղի քննադատութիւններով են կամենում արդարանալ. զուր աշխատութիւն։

Փետր. 14-ին սկսեց տեղումս ձիւնել, որը տեւեց 18 ժամ. և 50 սանթիմեթր ձիւն նստաւ. այնպէս որ քաղաքիս հանրակառքի գծերը ծածկուելով այն օրը դադարեց երթևեկութիւնը. բաւական շէնքեր և տներ վնասուել են ձիւնի ծանրութիւնից, իսկ փետր. 17-ից սկսել է, թէև թեթև, բայց շարունակ անձրևել։

Փետր. 14-ին ձիւնի ծանրութիւնից՝ բիւրեղենի գործարանի յետևի պատը փլաւ, բայց որ և է ծանր հետևանք չունեցաւ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փետերբուրգից լուր է հասնում, թէ յուն. 18-ին, կայսերական մի հրովարտակով տեղեկութիւն է տրւել, որ յառաջիկայ մայիսին, կայսեր եւ կայսրուհու թագադրութեան հանդէսը տեղի պիտի ունենայ Մոսկվայում. իսկ մի երկրորդ հրովարտակով էլ, կայսրը հրամայում է թէ (Ռուսաց) կայսերական ներկայացուցիչները եւ խորհրդականները ներկայ պիտի գտնուին նոյն հանդէսին։

----Յունվար 17. ին Շաբաթ օր, Գերմանական կայսրութեան քսան հինգ ամեայ տարեդարձը կատարուեցաւ Բեռլինում։ Կայսրը շրջապատուած պալատականներով, նախարարներով եւ Գերմանական երկրների գլխաւորներով իւր պալատի ճերմակ սրահում մի ճառ խօսեց, որով նկարագրեց գերմանիայի վերջին 25. տարուայ ընթացքում արած առաջադիմութիւնը. նա յորդորեց ժողովրդին, որ կայսրութեան բարօրութիւնը աչքի առաջ ունենայ, որով Գերմանական կայսրութիւնը, ոչ թէ միայն պիտի լինի ուրիշ երկիրներին, այլ ապագայում, ինչպէս նաեւ անցեալում, խաղաղութեան, պատւոյ եւ ապահովութեան զօրաւոր սիւն պիտի լինի ուրիշ ազգերի համար։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌԷՅՏԵՐԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

Լոնդոն 21. 250. հոգի Ջէյմսոնի մարդերից՝ երէկ հասան «Փըլիմաութ», որ անտից առաջնորդուեցան Լոնդոն. Փաղինգթօնում սիրալիր ընդունելութիւն գտան։ Նրանք պատմում էին թէ Բուէրները «Քըրուզէրդըրփի» ճակատամարտում 280.հոգին կորուստ ունեցան, կարծում է նաեւ որ դր. Ջէյմսոն եւ իւր պաշտօնեաները, կիւրակէ կէս գիշերին «Թրանսփորթ Վիքթորիա» նաւով պիտի հասնեն Փլիմութ։

Կառավարութիւնը ամէն ցոյցի առաջն առնելու համար, Դր. Ջէյմսոնի հետ բանակցութիւն եւ տեսակցութիւնք արգիլել է, եւ յայտնել է թէ ուր պիտի ցամաք ելնէ։

Փարիզ 24. Այսօր պատգամաւորների սրահում վիճաբանութեան առարկան էր Սիամի դաշնադրութիւնը ուր Պ. Բերթելօ ասաց, թէ այդ մասին բրիտանական կառավարութեան հետ ունեցած բանակցութիւնները բարեկամական եւ հաշտարարն եղել, հետեւաբար մեծ յոյս ունի որ այդ բարեկամութիւնն միջոց պիտի լինի որ շատ ուրիշ խնդիրներ էլ կարգադրւին։

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՇՈՒՐՋԸ

Ես՝ երբէք չեմ կարող մոռանալ մի ընտրութեան ժամանակ տեղի ունեցած երկու դէպքեր, որոնք բնորոշում են մեր հասարակային գիտակցութեան զարգացման աստիճանը։ Մի պարոն, մտնում է ինձ քուէթուղթը ձեռին։

Ասա՛ խնդրեմ, այդ երկարահասակ պարոնի անունն ի՞նչ է.

Ի՞նչ ես անում։

Ուզում եմ նշանակել քուէթղթիս մէջ։

Նրան ճանաչու՞մ ես,

Ոչ, առաջին անգամն եմ տեսնում

Ուրեմն ինչպէս ես յարմար գտնում նրան այդ պաշտօնի համար։

Որովհետեւ գլխարկից յայտնի է, որ դիւանցի է.

Դրանից ի՞նչ կարելի է հետեւցնել.

Այն, թէ նրա ոտքն մեր գլխից աւելի բան կը հասկանայ։

Չերկարացրի այլ եւս այդ տաղտկալի խօսակցութիւնը, այլ կատարեցի կամքը։

Մի քանի րոպէից յետոյ մի ուրիշը ներկայացաւ.

Պարոն. խնդրեմ այս քուէտոմսի վրայ նշանակէ այն անունները, որ պիտի առաջարկեմ։

Դու ինքդ ի՞նչու չես գրում։

Որովհետեւ ես գրել կարդալ չը գիտեմ։

Սորա էլ կամքը կատարեցի։

Ընտրութիւնից դուրս եկաւ, որ այս գրել կարդալ չը գիտցողն էլ է ընտրուել, այն անծանօթն էլ։

Անցաւ ժամանակ, անծանօթը կըրկին անյայտացաւ, իսկ գրել կարդալ չը գիտցողը հրաժարական ներկայացրեց եւ մեր գործը կրկին մնաց կախ։

Հրանդ.

ԱՍՏՂ-ԱՐԵՒԵԼԵԱՆԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

Թէհրան. պ. Արմենակ Յարութ. Մեր ծրագրից դուրս է ձեր յօդուածը, հետեւաբար չենք կարող տպագրել։

Սուլթանապատ. պ. Մ. Չահպազեան. Թերթերը կղրկուին. սիրով պիտի ընդունենք ձեր աշխատութիւնները։

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ
Աստղ-Արեւելեան Ընկերութիւն
ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ
Մակար Կ. Մակարեանց

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ջաւա-Հայ տպարանից լոյս տեսաւ 1896 թուականի պատի օրացոյցը։

Գինն է 8 շահի։

Թէհրանում փափագողներն կարող են դիմել Աստղ-Արեւելեանի խմբագրութեան, նաև պ. Բաղդասար Յուզբեանին և պ. Մկրտիչ Յարութիւնեանին, իրենց խանութում։ Դավրէժում. Ընթերցասիրաց գրագարանական ընկերութեան։ Հաֆթուան. պ. Սետրակ Յարութիւնեանին (ուսուցիչ)։ Ռէշտ. պ. Բագրատ Սողոմոնեանին։ Ն. Ջուղա. Րաֆֆի ընկերութեան։

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՔ

ԱՅՑԵՏՈՄՍԵՐ, ՀՐԱՒԻՐԱԳՐԵՐ, ՀԱՇՈՒԵԹՂԹԵՐ, ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ, ՀԱՆԳԷՍՆԵՐԻ ԵՐԵԿՈՅԹՆԵՐԻ ՏՈՄՍԵՐ, ՍՏԱՑԱԿԱՆՆԵՐ ԵՒ ԱՅԼՆ

ՀԱՅԵՐԷՆ, ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒՆԵՐՈՎ.

ՄԱՔՈՒՐ, ԽՆԱՄՈՒԱԾ, ԱԺԱՆ ԵՒ ՇՈՒՏԱՓՈՅԹ

Դիմել «Աստղ-Արեւելեան» Ընկերութեան

Ջաւա-Հայ տպարանի տեսչութեան

„ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՁՐՈՅՑՆԵՐ"

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ ՊԱՐՍԿԵՐԷՆԻՑ

ՄԻՔԱՅԵԼ Ա. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

Ա. ՀԱՏՈՐ

Գինն է 1 ու կէս ղրան

Դիմել՝ խմբագրութեան

5---5

Րաֆֆի ընկերութեան գրագարանում ծախւում են հետևեալ գրքերը

ՐԱՖՖԻԻ ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆԻՑ

Վէպիկներ և պատկերներ	2 Ր,	
Մինը այսպէս, Մինը այնպէս	1	
Կայծեր Բ. հատոր	2	50
,, Գ. հատոր		50
Հայ կինը և հայ երիտասարդութիւնը։	1	50
Կայենի կտակը,	1	50
Խաչագողի յիշատակարան 3րդ. և չորրորդ հատոր	1	50
Ոսկի աքաղաղ	1	

ՊԵՐՃ ՊՌՈՇԵԱՆԻ ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻՑ

Ճահէն	1 Ր,	
Բղդէ	1	
Հայի խնդիր		80
Ցեցեր	1	20

Մինչև հիմա մանէթը 4 ղրանով էր հաշվւում. բայց այսուհետև 5 ղրանով կհաշուի, թէև արժէքը 5 ղրան 10 շահի է։

3----3

Պ. Յարութիւն Ֆակրեան պատիւ ունի յայտնելու յարգելի հասարակութեան, թէ ինքն մասնաւոր մի կառք ունի, ինչպէս նաեւ մի ճամփակառք եւ բեռնակառքեր, որոնք հասարակութեան տրամադրութեան տակ է դնում։

1 Շաւալից, 14 Մարտ. սկսած, կառքը առաւօտեան ժամը 8-ից մինչեւ երեկոյեան ժամը ութ, պիտի կանգնի թնդանօթարանի հրապարակում։ Կարելի է նոյնպէս դիմել իրեն իր կառատնում որ Ն. Վ. Մօնսիէօ լը Քօնթ տը Մօնթէֆօրթէի տան ետեւն է գտնւում։

AVIS

Mr. Arthur Fagrian a l'honneur de porter à la connaissance de l'honorable public qu'il a une voiture spéciale, une diligence et des fourgons, qu'il met à sa disposition.

La voiture, à partir du 1-er Schawal (14 Mars), stationne de 8 heures du matin à 8 heures du soir au „Meydan toupkhané". On peut aussi s'adresser à Mr. Arthur Fagrian dans sa remise, qui se trouve derrière la maison de S. E. Mr. le comte de Monteforté.

Ջաւա-Հայ տպարան Թէհրան.